

Rechtstreeks

vrijzinnig humanistisch tijdschrift

Voor een tijdschrift dat slechts driemaal per jaar verschijnt, is het geen sinecure om een opinie te formuleren die aansluit bij de actualiteit. Er worden zoveel brandjes gesticht, zoveel ballonnen opgelaten -die met evenveel steekvlammen worden neergehaald- dat het vaak moeilijk is in te schatten wat relevant is en wat slechts een akkefietje in de dagelijkse berichtenstroom. Twitteren lijkt de norm geworden, teksten moeten ultrakort worden gehouden, de taal mag niet te gekunsteld zijn en de toon bij voorkeur enigszins provocatief. Wel, aan dat laatste kan ik mij laven, maar met de rest heb ik moeite.

Wat te denken bijvoorbeeld van de demarche van het katholiek onderwijs dat een schooluur - ik schreef bijna 'uurtje' - Nederlands opoffert om het vak 'Mens en samenleving' te introduceren. Dit ruikt verdacht veel naar een tactisch antwoord op de invoering van het vak LEF (levensbeschouwing, ethiek en filosofie) waar moraalfilosoof Patrick Loobuyck voor pleit, maar zo mag het niet heten. Met uitgestreken gezicht ontkent de topman van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Lieven Boeve die intentie. Een opschorting van de levensbeschouwelijke betrokkenheid daarentegen kan niet, want dat heet dan weer een 'secularistische agenda'. Godsdienstondericht moet en zal blijven en het is geen optie om daar een keuzevak van te maken. Een stuk onderricht in de Nederlandse taal amputeren is blijkbaar veel minder een probleem. Dit is een

kwalijke zaak voor het Nederlands en het is een keihard dichtgooien van de poort die op een kier stond inzake keuzevrijheid van levensbeschouwelijk onderricht.

Twitteren dus en daar is staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken een krak in. Met een paar rake uithalen en uitroepetekens overschaduwde hij tot twintig keer per dag elke beschouwende discussie over, jawel, Mens en Samenleving. Wie vraagtekens plaatst achter al dat verbale geweld, is een linkse rakker, een nuttige idioot van een vergane ideologie of godbetert, een gutmench ofte een politiek correct persoon. De nuance verdwijnt met rasse schreden uit het publieke discours. De Twitterboodschap werd vorig jaar van 140 naar 280 tekens uitgebreid, maar de modderstroom is enkel dubbel zo groot geworden. Wie stopt die onzin? Wat ooit startte als een supersonisch overlegplatform, is verworden tot het grootste open riool in het medialandschap. En zolang Twittertrol en stichtend voorbeeld Donald T. zijn account niet opzegt, zal het circus wellicht blijven draaien. En nu we het toch al over school, en dus kinderen, hebben gehad, laat ons nog even doorgaan op dat elan. En laat ons de omnipotente Theo er ook maar opnieuw bijnemen hoewel hij met onderwijs officieel geen uitstaan heeft. Of net wel. Zijn beslissing om illegaal in het land verblijvende gezinnen die geen asiel aanvragen of aan wie asiel werd geweigerd en die niet vrijwillig willen terugkeren naar hun land van herkomst, op te sluiten in het gesloten asielcentrum in Steenokkerzeel, heeft meer dan een rimpel veroorzaakt in deze

gortdroge zomer. Kinderen mogen niet ter wille van hun migratiestatus in een gesloten instelling verblijven en mogen niet van hun ouders worden gescheiden. De situatie, waarbij ongeveer twee derde van de uitgeprocedeerde asielzoekers in de illegaliteit verdwijnen, moet dus worden bestendigd, althans als we gevolg geven aan de verontwaardiging van talrijke Ngo's en de topman van zowel UNICEF als de Orde van de Vlaamse Balies. Liever zetten we die gezinnen -andermaal- op straat waarbij de kinderen worden blootgesteld aan een leven op parkings en parken, prooi voor mensensmokkelaars, kidnapping en misbruik. Volgens hen biedt dit de kinderen een betere bescherming en een betere zorg dan een veilig verblijf van een paar weken in een instelling met educatieve en sociale voorzieningen. Ze beroepen zich

hiervoor op verklaringen, verdragen en internationale regelgeving omtrent de rechten van het kind, maar ze gaan voorbij aan de zin en de bedoeling van de rechten van het kind, nl. de best mogelijke bescherming en zorg bieden aan kinderen. Kortom het belang van het kind behartigen. En voor u voorbarig concludeert dat ondergetekende naar de Dark Side is afgeleden, dit is geen hardvochtig en xenofob pleidooi. De rechtse, elitair-nationalistische beleidsvisie en ideologie van Francken en co zal mij nooit bekoren; zijn ongenueanceerde taalgebruik en het schofferen van zoveel goed menende burgers zijn verwerpelijk, maar met de eerste schooldag in het vooruitzicht, kies ik vertwijfeld de zijde van het kind.

(Philip Bolle)

Werkten mee aan dit nummer:

Philip Bolle, Jean Pierre Callant, Dominiek Dendooven, Lieve Goemaere, hvdM-leper, Ludovic Ide, Barbara Naert, Sofie Sanders, Stefan Vanwildemeersch en Peter Vanthuyne.

Eindredactie en redactieadres:

Philip Bolle - Vleeshouwerstraat 10 - 8900 Ieper
E-mail: philip.bolle@telenet.be

Lay-out: Deruddere bvba

RECHTSTREEKS is een uitgave van de Ieperse Vrijzinnige Koepel (IVK)

Lid worden van HVV/OVM kost 12,00 euro per jaar, te storten op rekeningnummer BE47 6469 0125 3080

Met de steun van deMens.nu en de provincie West-Vlaanderen

Inhoudsopgave

- p 4 Een droomjob in het onderwijs
- p 8 Hoe vrij zijn wij?
- p 10 Digitale tijden...
- p 13 Werk zoeken is moeilijk
- p 16 Mont de Cats
- p 18 Engagement, een lelijk beest
- p 20 Happily ever after
- p 24 Wat denken jongeren over ons (tijdschrift)
- p 27 Xenofobie, ras en racisme, de minderheid en de meerderheid

Op 3 september 11. startte er in Vlaanderen een nieuw schooljaar. In bepaalde regio's mogen ouders al tevreden zijn als zoon of dochterlief een juf of meester voor de klas heeft staan, want het schooljaar startte met meer dan 800 openstaande vacatures. Nooit eerder was het tekort aan leerkrachten zo groot bij de start van het schooljaar.

Vervangers vinden voor zieke leerkrachten wordt dit schooljaar nog moeilijker en vooral binnen het secundair onderwijs wordt het problematisch. De komende jaren zal dit probleem enkel groter worden, want het aantal leerlingen neemt toe en tegelijk komt er een brede generatie leerkrachten aan die met pensioen gaat. Daarnaast starten er steeds minder leerkrachten aan een opleiding voor leerkracht. Wat is er aan de hand?

Startend in het onderwijs

Beginnende leerkrachten kennen het verhaal maar al te goed. Door het tekort aan onderwijskrachten is het relatief gemakkelijk om te starten met een lesopdracht. Vol enthousiasme vlieg je er in tot je strandt ergens een week vóór een vakantie. De zieke leerkracht komt terug om zijn/haar aantal ziekte dagen niet op te souperen met vakantiedagen. En daar sta je dan. Als je geluk hebt om aansluitend een nieuwe opdracht te vinden,

kan je opnieuw aan de slag. Heel waarschijnlijk voor een andere groep leerlingen, misschien wel voor een ander vak. Vind je niet onmiddellijk een nieuwe opdracht, dan lonken de vele openstaande vacatures in het bedrijfsleven. We zitten in een *boomende* economie en het is al weer meer dan een decennium geleden dat de werkloosheid zo laag was. De kans dat je na het proeven van een uitdagende job in het bedrijfsleven de stap naar het onderwijs terug zet, is klein.

Maar de wind zat in je rug, het ging goed. Je haalde het einde van het schooljaar, al dan niet met verschillende aansluitende lesopdrachten. Met een bang hartje stap je het bureau van de directeur binnen om na te vragen wat de vooruitzichten voor volgend schooljaar zijn. En je hebt geluk! De directeur was heel tevreden met je inzet en er zijn nog wat lestijden over voor jou. Misschien wel een voltijdse opdracht. Maar de directeur is openhartig. We moeten wel nog door de *reffectaties*... De wadde?

Voor veel beginnende, niet-benoemde leerkrachten, lijken reffectatievergaderingen op schimmig ondergronds gekonkelfoes door directeurs met lijsten vacatures en lijsten *boventallige* leerkrachten. Wanneer door het samenvoegen van klassen een vast benoemde leerkracht binnen een scholengemeenschap minder of geen lestijden meer heeft, dan kan hij/zij gereffecteerd worden. Dit wil

zeggen dat deze leerkracht recht heeft op alle uren (binnen deze scholengemeenschap) van tijdelijke leerkrachten die hetzelfde vak geven als jij. En dat is balen.

Soit, het was een mooi zomervakantie. De directeur was tevreden over jouw aanpak en inzet. Je hoofd zit nog bij de warmste zomerdagen sinds 1976 tot plots rond 28 augustus je telefoon rinkelt. Het is de directeur die je tot zijn grote spijt moet meedelen dat jouw lesopdracht gaat naar een boventallige leerkracht... Heel even zakt de grond

onder je voeten weg; je huur moet betaald worden. En nu? Terug aan de slag dan maar met het versturen van sollicitatiebrieven. Om wanhopig van te worden. Dan toch maar die job in dat innovatieve bedrijf wat verder van de school?

Maar je hebt geluk. Een verlossend telefoontje en je kunt starten op de eerste schooldag met een voltijdse opdracht. En het zijn openstaande lesuren! Er hangt dus geen vaste benoeming van iemand anders aan vast. Als je deze opdracht drie jaar kan houden, dan word je TADD

(tijdelijke aanstelling doorlopende duur). Als alles goed gaat natuurlijk. Inzet, super lessen of deskundigheid hebben hier weinig mee te maken. Je kunt gewoon drie jaar in openstaande lesuren werken en dan lonkt je benoeming. Maar... als je pech hebt, is er een collega in een andere school - die jij noch je directeur ooit gekend hebben - die een uitbreiding van zijn of haar vaste benoeming aanvraagt in jouw lesopdracht. Deze hebben namelijk voorrang. Neen! Toch?

Is die collega deskundiger dan jij? Niet noodzakelijk. Maar hij of zij is al een paar uurtjes benoemd en/of wil dichter bij huis werken. Vlug naar je directeur dan maar. Je directeur kan je enkel maar meedelen dat hij daar helemaal niets aan

kan doen. Het is 'het systeem'. En zo kun je ettelijke keren en ettelijke jaren uit de benoemingsboot vallen.

Maar stel, deze keer staat het geluk aan je zijde. Je wordt benoemd! Vast benoemd. Het leven lacht je toe. Je vliegt erin. Eindelijk kan je er volledig voor gaan, wetende dat je dit jaar en de jaren erop je leerlingen tot het einde van het schooljaar kan volgen, begeleiden en ondersteunen. 't Leven kan mooi zijn.

Of, waarom zou je? Je bent vast benoemd. Ik heb genoeg gevochten om benoemd te geraken. Het is nu aan de jongere generatie om zich uit de naad te werken. Ik bol mijn volgende 30 jaar wat uit. Foert. Om ontslagen te worden

moet je echt wel dikke pech hebben. Ik las in de krant dat er vorig schooljaar 25 leerkrachten op 165.000 werden ontslagen in Vlaanderen.

Maar zo ben jij natuurlijk niet. Jij wilt leerlingen laten openbloeien. Je zet je in voor verschillende werkgroepen. Je wilt helpen om het leerproces op school de hoogte in te stuw. Maar je kent ze wel. In de leraarskamer. Je hoort het van je leerlingen... Ze klagen veel. Over hun uurrooster, over de leerlingen, over de directie. Vroeger was alles beter. Zij hadden het voor het zeggen. Het niveau was véél hoger. Niemand moeide zich met wat ze deden in de klas. Het is allemaal administratie geworden. Ze vonden er zelf een woord voor, 'plan last'. Deprimerend...

Toch doe je het graag. Heel graag zelf. Maar ook jij hebt het soms moeilijk. Het zijn grote groepen. Het is 8 lesuren na elkaar het woord voeren, je klas *managen*, de leerlingen aan het werk houden, differentiëren, de leerlingen die het wat moeilijker hebben ondersteunen, de primussen van de klas laten excelleren. En dan kom je in de leraarszaal. Je wilt ook wel eens je gevoelens uiten. Over Jefke. Of over Janneke. En dan staan ze klaar. Ze vliegen op je. "Jefke is een rotzak". "De maatschappij is om zeep". "En de directeur trekt er zich niks van aan". "Ze doen hier gewoon wat ze willen!"

Daar gaat je goede humeur dan. Je druipt voorzichtig af met het voornemen om in het vervolg tweemaal na te denken voor je je mond open trekt in de leraarszaal. Of nog beter: je komt er gewoon niet meer binnen. Jefke? Die is OK, alleen een beetje luidruchtig. Hij deed fel zijn best voor die laatste opdracht. Bij mij toch? Ik wil zo niet worden.

Een gouden kooi

In Vlaanderen zit het salaris van een leerkracht in de top 5 van Europa. In Luxemburg verdient men het meest. Leerkrachten hebben - weinig verrassend - de meeste vakantiedagen op jaarbasis. Leerkrachten in het hoger secundair onderwijs verdienen gemiddeld na 15 jaar ervaring 14% meer dan mensen met evenveel ervaring in de privé. Wanneer het salaris gecombineerd wordt met het aantal vakantiedagen, dan is het onderwijs best een aantrekkelijke job. Maar het kan ook een gouden kooi worden. Als je na 15 jaar klaar bent voor een nieuwe uitdaging, dan moet je veel inleveren als je de brui geeft aan het onderwijs. Toch maar blijven zitten dan?

(Peter Vanthuyne)

Ik vrees dat mijn eerste artikel in Rechtstreeks meteen een onpopulaire stelling met zich mee zal brengen, namelijk dat wij als mens minder vrij zijn dan we eigenlijk denken. In deze tekst zal ik stil staan bij de illusie dat we de dag van vandaag vrijer zijn dan ooit tevoren. Voor de lezer die waarde hecht aan autonomie, wees niet gevreesd, op het einde van mijn tekst zal ik formuleren waar dan wel onze vrijheid in de onvrijheid ligt.

We horen vaak dat we als individu in onze huidige Westerse maatschappij meer vrijheid kennen dan ooit tevoren. Als jongere kies je welke richting je uit gaat in je leven en wordt dit niet langer bepaald door je lotsbestemming (boer worden, priester, of toch maar gaan studeren?). Als burger kies je of je gelooft of niet, voor welke partij je stemt, welke groepen je volgt op Facebook, ... In de supermarkt kies je voor volkoren pasta, spelt, of toch maar quinoa. Op gebied van levensstijl kies je voor een meer ecologische aanhang, of toch maar liever consumeren? Je kiest ook voor bewust gezond (met 30 dagen zonder, iedere maandag zumba, granola als ontbijt), of bewust anti-gezond (fuck die dagen zonder, koken met gezond verstand, boterporties à la Jeroen Meus). Kortom, keuzes genoeg, vrijheid te over.

Maar is dit wel zo? Kiezen wij vandaag wel echt over de minder grote en de zeer grote aspecten in ons leven, zoals we dit zelf zouden willen? Mijn stelling

kennen jullie al: nee, niet zozeer...

Ik denk dat iedereen intuïtief wel aanvoelt dat wij op de één of andere manier beïnvloed worden door bv. onze jeugdervaringen, de reclame, onze collega's, ... Maar ik denk dat de mate waarin wij beïnvloed worden, nog steeds groter is dan we wensen toe te geven.

Ik maak graag een vergelijking met een nogal frappante acteerstijl waarbij de acteurs op voorhand hun teksten niet kennen. Op de eigenlijke scène worden de acteurs aan het werk gezet via ingefluisterde instructies: zeg dit, doe dat, ga nu naar daar, keer terug, ... De acteurs volgen blindelings hun instructies en vormen zo het verhaal. Ik meen dat wij op eenzelfde manier, en al even extreem, worden beïnvloed, maar dat het influistermateriaal in dit tijdperk mooier verpakt is, bijna onzichtbaar is geworden, en daarom des te dwingender. Ik geloof dat er altijd een onzichtbare Ander over je schouder mee kijkt.

Ik geef aan dat ons influistermateriaal in dit tijdperk dwingender is geworden. Hoe kom ik hierbij met zoveel keuzevrijheid de dag van vandaag? Ik bedoel hiermee dat je vroeger des te meer je 'restricties' kende: je werd opgevoed in een katholiek gezin, je kon al dan niet gaan studeren, je kon al dan niet blijven wonen in de kleine gemeenschap of vertrekken naar een grootstad, ... In een maatschappij waarin je levenskeuzes beperkter waren, kon je in het beste geval kiezen om erbij aan te sluiten, of om jou ervan los te maken. In beide gevallen

bleef je wel vasthangen aan het oorspronkelijk voorgedrukt model: of je ging erin mee, of je verliet het model, gedeeltelijk, of volledig. Volledig loskomen van het model, was echter onmogelijk.

Vandaag lijken er zo veel keuzes mogelijk, waardoor we de illusie krijgen dat wij zelf ons model maken. Het grote model (waarbij we automatisch denken aan het Christelijk geloof, maar we benadrukken dat dit slechts een deel van het model was) is verdwenen, en in de plaats hiervan hebben we plotseling zoveel keuzemogelijkheden. De maakbare mens is geboren, je kan worden wie je wenst te zijn, je kan de wijde wereld in. Het is net deze illusionaire vrijheid waarin ik niet geloof. Ik geloof dat wij meer dan ooit tevoren verkocht krijgen dat we kunnen doen en laten wat we willen. Maar ik ben ervan overtuigd dat dit 'model van de vrijheid', net ons dwingend model is geworden.

Ons model van de vrijheid bestaat erin dat we kiezen voor onze eigen waarden, onze carrière, onze partner, ons lichaam, ... Hoe kan dit nu dwingend zijn? Net door ons te doen geloven dat we zelf voor 100% kiezen, raken we verlamd of verliezen we het besef dat we wel degelijk beïnvloed worden. Concreet: hoewel wij inderdaad iedere dag heel veel keuzes mogen maken, blijven we deze maken vanuit een bepaalde achtergrond.

Een mens is maar mens door de impact van zijn naasten en zijn geconstrueerd wereldbeeld. Wie links is opgevoed, maar later voor rechts kiest, kiest dit nog steeds vanuit zijn oorspronkelijk linkse opvoeding. Wie opgevoed is met waarden betreffende solidariteit, en later vrijwilligerswerk doet, kiest ervoor om dit deeltje verworven identiteit te blijven behouden. Wie vandaag bewust kiest om met de fiets te gaan naar het werk, uit ecologische overwegingen, stapt mee in het groeiende ecologische besef, en stapt weg van de individualistische consumerende maatschappij. Elke dag opnieuw, in alle keuzes die we maken, blijven we vasthangen aan een model, door erin mee te stappen, of ons bewust hiervan af te zetten. Het huidige model van de vrijheid, doet ons echter geloven in de illusie dat wij ZELF volledig en 100% kiezen voor onze keuzes, los van enig model.

Is het schadelijk om te geloven in onze ultieme vrijheid? Schadelijk, zou ik te verregaand noemen. Maar het maakt ons wel des te onvrij: hoe vrij is iemand die het bestaan van zijn modellen ontkent? Het is pas, wanneer je jou bewust bent van jouw verkregen wereldbeelden, dat je bewust kan kiezen voor jouw waarden en acties. En daar ligt onze vrijheid, daar waar ze al altijd gelegen heeft. Ga en kies, maar weet dat dit nooit zomaar is.

(Barbara Naert)

Er zijn zo van die dagen, je verwacht het niet, maar dan blijkt één van mijn “*non-native-digital-friends*” dan toch eens actief te worden op de digitale snelweg én heeft hij Facebook ontdekt... Hij postte er allerlei dingen, het één al wat subtieler dan het andere, doch had al snel door dat er weinig onderscheid gemaakt wordt tussen iets wat cynisch en/of wat sarcastisch bedoeld is en wat gewoon te lezen is zoals het geschreven staat.

Ontgoocheld, zo zat hij daar, op een avond op een leperse kermis. Ik had het lumineuze idee hem op te beuren met een lekkere Sint-Bernardus (of twee/drie), de lokale en nationale optredens en jawel, hij werd blij en genoot van de sfeer in de tent... Plots bekende hij me: “*Ik ben zo lang van Facebook en dergelijke met mijn fikken afgebleven; ik was er beter helemaal weg van gebleven; ze begrijpen me niet*”. Wat een inzicht, nog voor de eerste Bernard gedronken was. Ik beaamde gedeeltelijk zijn doorwrochte overpeinzing en aan het aantal posts van andere vrienden te zien, denk ik niet dat hij alleen is. Maar soït, zijn account bleef een paar maanden superstil, een man van zijn woord, tot hij plots een *linkje* postte in mijn mailbox, geaccompagneerd door de tekst: “*Ik ben geen superman*”. Dat moest hij mij niet zeggen; zijn zontje rijdt hem er af met de mountainbike...

Soit, die *link* dus... die leidde me naar een mediumlange tekst van een krant waarin in essentie vermeld was dat “we

allemaal veel te veel tijd verspillen aan het lezen van artikels en niet omdat we gewoon te veel lezen, maar omdat we te traag zijn”. We bewegen onze ogen van links naar rechts en terug en dat is tijdsverlies, dat kan beter, sneller, efficiënter. Dus daar hadden die slimmeriken iets op gevonden en dat moest mijn ‘niet-zo-native-digitale-vriend’ mij toch laten weten. De truc bestaat erin dat we die oogbewegingen moeten vermijden en dat we eigenlijk niet het ganse woord moeten lezen, maar met een impressie of beeld (zo ervoer ik het zelf) de woorden en dus ook de tekst kunnen reconstrueren...

Daar wou ik wel het fijne van weten, dus *link* aangeklikt en daar gingen we. Je krijgt een klein balkje te zien met daar in één woord, waarvan één letter in de rode kleur, en dan maar lezen. De eerste snelheidsafstelling was, zoals we zeggen, level 1 - gemakkelijk... Level 2, dat was al iets heftiger (ik had er namelijk al 2 nachten Dranouter op zitten met het Rode Kruis en ze hebben ons niet echt “laten slapen” - iedereen veilig) maar ik kon al bij al nog de meeste woorden meepikken en het verhaaltje vatten... Level 3, superman! - tja, dat was dan meer voor frisse mensen, minimum 8 uur slaap, geen drukte en volledig klaar om mee te springen op de digitale woordentrein, een supergeheugen en immer snel combinerend om de verhaallijnen te vatten en te reconstrueren, niet voor mij in de toestand die ik toen verkeerde.

Conclusie, wat hebben we nu geleerd? Wel dat je dat artikel in 20 seconden zou kunnen lezen (maar dat kon je wellicht ook met snellezen/diagonaal lezen), maar dat je met deze nieuwe techniek dan waarschijnlijk slechts een nog een geringere impressie ervan zou overhouden dan bij diagonaal/snellezen; dat de huidige maatschappij (of althans een deeltje ervan) vindt dat ‘lezen’ een taak geworden is, niet iets aangenaams, maar een opdracht die je zo snel mogelijk moet kunnen afronden desnoods via “automatisatie”...

Dat, als we dit doortrekken, de waarde van poëzie, tussenzinnen en bedenkingen in teksten op de helling komen te staan; dat ‘meten weten is’ en geen enkele menselijke activiteit blijkbaar veilig is voor deze instelling. Het MOET vooruit moeten.

Wat we ook geleerd hebben is dat, daar waar sommige mensen gefrustreerd geraken dat hun collega veel sneller kan typen, ze nu ook nog zullen moeten concurreren met geautomatiseerd lezen, al dan niet aan topsnelheid... Wat een vooruitzicht...

Wat is er in hemelsnaam mis met een mooie lay-out, met de vreugde bij het zien van structuur en/of chaos op een blad of scherm, met de mogelijkheid om even te pauzeren en terug te grijpen naar de vorige regels, om ze beter te begrijpen of gewoon om ze nog eens te lezen, genietend van de woordcombinaties,

alliteraties, rijmen en dubbele betekenissen; met het mijmeren bij wat de woorden bij je opwekken, met je even te kunnen verliezen in je gedachten, te kunnen pauzeren, te genieten...

It’s the economy, stupid! Eén uur arbeid, dus ook ‘lezen’, kost de werkgever gemiddeld 40€. Laat ons aannemen dat er 10 werknemers zijn en 160 werkuren per maand en 12 maanden in een jaar, dan komen we aan het ronde sommetje van 768.000 Euro ‘kosten’. Nu kunnen we dat blijkbaar met 25% herleiden, omgerekend 192.000€. Hopelijk kunnen de overblijvers dan ook verwerken wat ze gelezen hebben, maar je snapt al waar de grotere bedrijven mogelijkheden zien. En zo, zo creëren we na de creatie van de digitale kloof een nieuwe kloof: de snellezers en zij die trager (willen) zijn, waarbij een vluchtige impressie het zal halen over het doordachte, het doorwrochte. De e-mail of brief wordt herleid tot een sms, vervolgens een tweet, uiteindelijk een impressie door een rode letter in een balkje. En hopelijk zijn de impressies juist of je start subiet met extra werk door de benodigde correcties.

Op zich uiteraard niets tegen vooruitgang en experimenten en ik weet ook dat het niet voor alles en iedereen zal zijn, maar de snelheid waarmee we groepen opsplitsen in “mee zijn” en “achterop lopen” neemt hallucinante proporties aan. Laatst had ik een dame

aan de telefoon. Ze zocht mijn vriendin om inlichtingen -ze was er niet- maar ik zou ook wel kunnen helpen, dacht ze... Ze vertelde een enquête ontvangen te hebben van een overheidsinstelling, dat ze er niks van begreep, dat ze gebeld had naar die instelling en ze haar gezegd hadden dat ze het niet moest invullen als ze het niet kon... Nu wilde ze weten waarom mensen enquêtes doorsturen en ik, goede ziel (?) probeerde dit uit te leggen via een vergelijking. Zoals zij ooit poezen kweekte en verkocht, ze een enquête zou kunnen houden bij vroegere klanten om een nieuw product aan te prijzen. Vragen zoals: "Leeft je katje nog?", "Speelt het veel met balletjes?"... Enzovoort. Ze zou de resultaten / input van die enquête dan kunnen gebruiken om haar nieuwe producten in haar assortiment te promoten bij haar doelgroep. Simpel, dacht ik. Tja, het was een verdienstelijke poging om het gebruik van enquêtes uit te leggen, maar ik faalde grandioos... Ze wist nog altijd niet waarom ze die overheidsenquête moest invullen, wilde weten hoe die katten gelinkt werden aan die overheidsinstelling en vond dat alles irrelevant gezien ze de enquête ondertussen in stukken had gescheurd. Ik gaf niet op. "In hoeveel stukjes", vroeg ik, vast van plan om via mijn vriendin toch nog te kijken of het echt niet belangrijk was.... "In toch wel redelijk veel", was het antwoord en ik kon echt niet opmaken of ze nog aan elkaar te plakken waren of niet, Het bleef een vermakelijk mysterie...

Afijn, hier weten we nog dat er een vraag was van een overheidsinstelling, maar bedenk dan dat van deze mensen ook verwacht wordt e-mails te lezen, op te maken of iets *spam* of *phishing* is, of het wel van een overheidsinstelling komt... Twee snelheden: wie mee is en dan een verbrokkeld peloton. Koplopers en grote groepen volgers in waaiers. En velen zijn er al afgereden.

En toch moet alles sneller en harder; we krijgen een emmentaler-structuur: alles hangt nog aan elkaar, maar je koopt/krijgt toch al veel lucht. Terwijl de eersten alweer bezig zijn met iets nieuws, hebben de laatsten misschien het eerste ontdekt, wat tegen dan ook alweer onherroepelijk te laat is... Afstoppen gaan we de digitalisering niet, en ik wens iedereen veel plezier toe op de digitale snelweg, maar vermijd frustratie. Stap af en toe eens af, en geniet van poëzie, van lange en soms ingewikkelde teksten, van het vooruit en achteruit *scrollen*, van de schoonheid van de lectuur / literatuur... en dat balkje met die rode letter, tja, we zien wel...

(Stefan Vanwildemeersch)

<http://www.bbc.com/future/story/20180810-can-you-read-at-superhuman-speeds>

Gemotiveerd blijven bij het solliciteren is een moeilijke oefening. Begin april, na een twintigtal keer niet-weerhouden, begin ik aan mezelf te twijfelen. Met de vragen 'wat doe ik verkeerd' en 'wat is er mis met mij' beland ik op een vroege ochtend in Mene bij de SkillBuilders.

Hun website belooft me dat ze talent de plaats geven die het verdient. Via een compleet service pakket willen ze mijn kwaliteiten vinden, ontwikkelen en inzetten. Uiteraard hangt daar een prijskaartje aan vast. Voor een werkende mens zijn er allerlei subsidiemogelijkheden; een werkzoekende daarentegen mag zijn rekening zelf betalen. Geluk bij een ongeluk heb ik een maand eerder in de 'Goed Gevoel Ladies Fair' een gratis initiatiegesprek vastgekregen. Dus daar zit ik dan voor mijn gratis half uurtje. We bespreken mijn loopbaanvraag, verleden, heden en toekomst. Bouwstenen worden aangereikt in de vorm van een werkmap: invulblaadjes met betrekking tot de competentiematrix, kernkwadranten, type-indicatoren, drivers, balansoefeningen, loopbaanankers en missiebepaling. Vol van zelfkennis verlaat ik het lokaal. Ik heb weer moed om er verder voor te gaan.

Ik blijf e-mails versturen en mag een paar keer op gesprek. Elke keer krijg ik bericht dat er kandidaten zijn met een profiel dat beter aansluit aan de verwachtingen van de rekruteerder. Deze gesprekken brengen mij op onbekende

plekken. Een gesprek voor een 'vlinder-functie' in regio Ieper-Roeselare brengt mij in Waregem. Met het openbaar vervoer maak ik er een leuk stadsbezoek van. Het vervolgesprek gaat door in Olsene. Ik begrijp dat deze locatie een test is naar de flexibiliteit met betrekking tot de 'vlinder-functie' en besluit om dit gesprek niet te voeren. In mijn achterhoofd speelt het idee dat er hoogstwaarschijnlijk kandidaten zijn met een profiel dat... Een tweede reden waarom ik afhaak is het feit dat er tijdens het eerste gesprek duidelijk is gemaakt dat een vast contract niet mogelijk is. Men gaat van start met een interim contract van 3 maanden met een mogelijkheid om tot 3 maal toe een verlenging te krijgen. De voorwaarde om een verlenging te krijgen, is het behalen van vooropgestelde verkoopquota. Moraal van het verhaal: zelfs de beste mag slechts één jaar aan de slag.

Ondertussen blijf ik mij amuseren op het online leerplatform van de VDAB en ook via andere wegen verrijk ik mijn kennis. Ik krijg een e-mail van de VDAB: ik zou me ingeschreven hebben voor een infosessie 'metaal' en mag me halfweg mei aanmelden in het VDAB Competentiecentrum in de Paddevijverstraat in Ieper. Ik blijf mij afvragen hoe mijn naam op die deelnemerslijst is beland. Er is 6 uur voorzien voor deze sessie. Zoals gevraagd heb ik mijn lunchpakket mee en ben ik stipt op tijd. Samen met twee jonge gasten volg ik de leerkracht

WERK ZOEKEN IS MOEILIJK

naar een klasje. De jongste, net 18 denk ik, laat duidelijk blijken dat hij totaal geen interesse heeft. Hij is hier omdat het nu eenmaal moet; omdat “ze anders mijn dop afpakken”. Hij is aanwezig, dus hij voldoet aan de voorwaarden en is van plan “om geen klop te doen”. Dat is duidelijk. Twee aandachtige studenten volgen de PowerPoint ‘Metaalopleidingen’ die ons leert wat de instapvoorwaarden zijn, welke voorkennis er nodig is, welke lasmethodes er bestaan. De theorie eindigt met algemene en praktische informatie met betrekking tot het volgen van de opleiding. Tijd voor het toelatingsexamen. Ik blijf mij afvragen hoe ik hier terecht gekomen ben.

Het is surrealistisch. Rekenen: 10 vragen te beantwoorden binnen 20 minuten. Ik ben binnen 3 minuten klaar; ik heb toch even moet nadenken over 2+3, 100-80, 5x5 en 12:3. Ik heb twee graduaatdiploma’s, dus mijn lagere school rekenkunst zat ‘ver’. Ik kijk rond en zoek naar de *candidate camera*. Dit moet een grap zijn toch? Plan en legende lezen: weer 10 in 20. Ik heb iets meer tijd nodig voor het aantal graden in een rechte hoek en hoe lang is de schuine zijde in cm als er 0,40 m op het plan staat. Het is tijd voor materiaalkennis: we krijgen een aantal boorkoppen te zien en ik gok juist welke er voor metaal gebruikt dient te worden. Ook de antwoorden voor het andere materiaal gok ik juist. Moraal van het verhaal, ik ben geslaagd.

Na de lunch mogen de twee dappersten

naar de praktijkruimte voor ‘handvaardigheidstesten’. We krijgen een plan en losse metalen blokjes en we mogen deze op dusdanige wijze samenleggen zodat de figuur op het getekende plannetje verschijnt. Ik vraag aan de leerkracht of dit een grap is omdat zijn blokjes een volgnummer hebben zodat ik binnen de minuut klaar ben. Hij verontschuldigt zich voor zijn eigen geheugensteuntje onder het excuus “de meesten zien die nummertjes niet”. Er volgen nog wat oefeningen om mijn fijn motorische handelingen te checken. Ik doe helemaal niet mijn best. Ik krijg een totaalscore van 85% (theorie en praktijk). Ik mag volgende week dinsdag de opleiding ‘Lassen’ starten.

Ik maak een afspraak met de VDAB-consulente dat ze mij op de inschrijvingslijst zet voor de volgende opleiding die doorgaat over 6 maanden. Ik ben nu extra gemotiveerd om werk op mijn niveau te zoeken en stel me zeer ernstige vragen bij het activeringsbeleid van de VDAB. Rond dwalend in de wereld en op het wereldwijde web kom ik te weten dat er een infosessie doorgaat als voorbereiding op de selectieproeven bij de politie. Op een dinsdagavond in mei kom ik terecht in de ACV-kantoren van Roeselare. De menselijke verscheidenheid is opvallend: groot, klein, dik, dun, jonge vijftigers,

uitgegroeide tieners, V, M en X: allemaal dromen ze van een carrière bij de politie. Het is een leerrijke avond waarin we het competentieprofiel van een agent en een (aspirant) inspecteur van politie onder de loep nemen. Gevolgd door de algemene, specifieke en technische vereisten nodig in de politieschool en nadat het selectieproces van naald tot draad uit de doeken is gedaan, krijgen we een trainingsschema met intervaltraining ter voorbereiding van de fysieke proeven. Medische criteria worden opgelijst en daar gaat het voor mij fout want ik heb een eenzijdig gehoorverlies van meer dan 30dBA. Ik krijg een kruis in de kolom ‘niet in orde’. Ik mag naar het drankbuffet om door te slikken en mij rest nog een goede avond. Ik heb mezelf getraakteerd op een hotel in Roeselare.

Eenzijds is er ’s avonds laat geen deftig openbaar vervoer van Ieper naar Roeselare en anderzijds verwacht de Roeselarese VDAB mij de volgende ochtend voor een infosessie. Weer stel ik mij de vraag hoe ik op hun deelnemerslijst ben terechtgekomen. Ik luister aandachtig en begrijp dat de driejarige bouwopleidingen onder andere doorgaan in Oostende. Als je 18 jaar bent ga je op kot. Als volwassene in een gezin zie ik het niet zitten om elke dag over en weer te rijden naar de kust. Ik weiger om in te schrijven en ik krijg de wind van voren. Ik zal naar mijn lokale VDAB moeten om tekst en uitleg te geven! Ik zal een uitnodiging krijgen...

Een paar dagen later krijg ik inderdaad een oproep om aan te sluiten bij een infosessie ‘Bediende customer support’. Deze opleiding zie ik wel zitten omdat deze doorgaat in de VDAB-lokalen in de Grachtstraat in Ieper. Ik schrijf me in en ... een week later krijg ik bericht dat de lessen niet kunnen doorgaan wegens te weinig geïnteresseerde studenten. Ik mag/moet me aanmelden in de VDAB Roeselare-Beveren voor de opleiding ‘Commercieel bediende’. Ik ga er naartoe en krijg een inschrijvingsformulier voor mijn neus met ‘hier tekenen’. Ik weiger, enerzijds omdat het niet de opleiding is die ik wens te volgen en anderzijds omdat Roeselare-Beveren voor mij minder goed te bereiken is met het openbaar vervoer. Nu is het hek helemaal van de dam; we krijgen een net niet slaande ruzie. Ik heb officiële documenten gevraagd waarop staat dat dit en dat ‘moet’ en ‘verplicht is’. Ze kunnen/willen mij deze niet voorleggen. Ik mag beschikken na de mededeling dat ik mij zal moeten verantwoorden in mijn lokale VDAB bij weer eens een andere bemiddelaar.

De volgende ochtend krijg ik telefoon van Randstad Roeselare of ik beschikbaar ben voor een interim-opdracht in Ieper stadcentrum. Beginnen begin juli en vermoedelijk tot einde september. Ik teken mijn interim contract online met mijn e-id. Ik verander mijn VDAB-profiel naar ‘werkend’. Einde verhaal. Of toch voor even.

(Sofie Sanders)

De zomerwandeling van het Humanistisch Verbond had dit jaar meer weg van een herfstwandeling. Een magere 17° en wat regen toe, maar dat schrok de 30 wandelaars niet af. Gewapend met stevig schoeisel, paraplu en puntige wandelstokken verkenden we de zuidflank van de Mont de Cats, de Katsberg dus nabij Boeschepe, meer bepaald te Godewaarsvelde. Net over de Franse grens bij Abele. Een gemeente van amper 2.000 inwoners waar veel ouderlingen nog het Vlaams machtig zijn. Of moet ik zeggen: 'Vlemsch'.

Het leuke aan die streek is dat het als van God en klein Pierke verlaten lijkt. Er is geen nijverheid en nauwelijks horeca en het halve dorp verhuist op zondag naar... Heuvelland om te shoppen op de Zwarteberg of te terrassen in de luwte van Westouter of de Kimmelberg. Tja. Wellicht zien ze de eigen schoonheid en ongereptheid van hun streek niet meer. De weidse vergezichten, paars van landwegen verscholen tussen braambeshagen, hazelnootstruiken en opschietende, bloeiende mais; tussen forellenvijvers en paardenmaneges. De

glooiende vruchtbare akkers en de silexkeien doen je spontaan denken aan oude bewoning.

En die was er ook. De heuvel ontleent zijn naam aan een Germaanse volksstam, de 'Chatten'. Dat Katsberg zou afgeleid zijn van 'kaas'-berg is dus een hardnekkige fabel, Maar het is wel het meest bekende ingrediënt geworden van de streek. De abdij op de Katsberg is een cisterciënzerabdij van de trappisten. In de 17e eeuw waren op de Katsberg Vlaamse monniken gevestigd, maar tijdens de Franse Revolutie werden ze verjaagd en hun klooster werd verwoest. In 1826 kwamen acht trappisten, gestuurd door de Abbaye du Gard, zich vestigen in wat aan gebouwen overbleef. Het klooster telde begin eenentwintigste eeuw nog een veertigtal monniken. De trappisten maken een kaas, de Mont des Cats, die goed te vergelijken is met de Port Salut en sinds juni 2011 wordt er ook een trappistenbier Mont des Cats op de markt gebracht, gebrouwen in de Abdij Notre-Dame de Scourmont in Chimay, België. En voor de volledigheid, ook de abdij van Westvleteren werd in 1831 nieuw leven ingeblazen door monniken uit het klooster van de Katsberg. We hebben dus veel lekkers te danken aan die mannen!

En aan lekkers hebben we ons ook te goed gedaan tijdens de wandeling. Tijdens de felste buien genoten we van een pittige Franse koffie of trappist in een van die zeldzame horecazaken in de omgeving en de dag werd afgesloten met een eenvoudige maaltijd in De Leene, net over de grens in dierbaar België. Een Picon au vin blanc, soep, halve kip met verse groentjes en friet, taart en koffie. En een trappist natuurlijk, voor de liefhebbers. 20,00 euro per persoon, biechte waarheid! Meer moet dat niet zijn, dus meer van dat volgend jaar!

(Philip Bolle)

Ik weet ongeveer elke keer wanneer hij komt, maar als hij er uiteindelijk ook werkelijk komt, is het toch telkens weer een beetje van: "Ja, lap..."

Ik wist dus dat hij kwam, en ik kon het niet tegenhouden. Telkens met een paar seconden tussen: eerst mijn Apple Watch, dan mijn iPhone en tenslotte mijn iPad... ping, ping, ping. De naam die op de schermen verschijnt na elke ping, bevestigt wat ik al wist. Er verschijnt binnenkort een nieuwe uitgave van uw geliefde vrijzinnig humanistisch tijdschrift. De mail wordt geopend, de link aangeklikt en de doodle ingevuld. Twee mogelijke data. "Wie kan/will/zal aanwezig zijn op de redactieraad?", "Wie heeft ideeën om een artikel te schrijven?". Ik kan op geen van beide data aanwezig zijn, maar laat weten dat ik wel iets zal schrijven.

Hier zit ik dus, het is 1 september, ... deadline is 2 september. Vrouwief schrijft deze keer ook een stuk, maar het hare is natuurlijk al lang doorgestuurd (het lezen zeker waard trouwens!). Ik heb, naar goede (?) gewoonte weer gewacht tot het laatste moment om er aan te beginnen. Waarover ik zou schrijven, wist ik nochtans wel al een tijdje. Ik zou schrijven over het feit dat ik er eigenlijk geen zin in had om iets te schrijven. Nu hoor ik u denken: "Waarom doe je het dan?" en daar gaat het nu net om. Ik heb me ervoor geëngageerd!

Enkele jaren geleden werd ik uitgenodigd op een redactieraad van dit tijdschrift met de lokroep: we drinken samen iets, we praten over wat ons interesseert en dan zien we wel..., ongedwongen en gezellig. Vol enthousiasme ging ik die eerste keer naar de redactieraad en het was er inderdaad gezellig. Een artikel volgde, en nog een, en nog een, ... en nu is het weer van dattum. Buiten is het mooi weer, vrouwief leest een boek, de honden genieten van de zon, de katjes jagen op vliegen, een van de kippen (ik weet niet zeker of het Vol of Vent is) legt kakelend een ei, en ik ben wat jaloers. Niet dat ik graag in de plaats van de kip zou zijn, want het kakelen doet vermoeden dat er bepaalde pijn aan het leggen van ei is gekoppeld, maar ik zou op dit moment liever ook gewoon een beetje genieten van het 'nietsen' en van het feit dat er niets 'moet'. Maarja, ik heb me geëngageerd, dus het moet.

Waarom doen we het onszelf eigenlijk aan? Het zou toch veel makkelijker en leuker kunnen zijn, als we gewoon het broodnodige konden doen. Werken, boodschappen doen, de was en de plas, ... maar verder gewoon genieten, doen wat we willen en vooral niet doen wat we niet willen. Het probleem zit hem in het feit dat ik bijvoorbeeld in mijn vrije tijd eens graag teruggrijp naar dit tijdschrift. En als iedereen die zich tot op vandaag engageert om iets te schrijven,

dat niet meer zou doen, zou er geen uitgave meer volgen om in mijn vrije tijd te doorbladeren. Vele artikels die hierin verschijnen, zetten me aan het denken, geven me voer voor 'discussie', wakkeren mijn nieuwsgierigheid aan om ergens iets meer over te weten te komen. Dus er zit niets anders op dan het engagement vol te houden, en er voor te zorgen dat er een nieuwe uitgave kan komen.

Je begrijpt misschien ondertussen dat hetgene ik hiervoor beschrijf, eigenlijk niet meer dan een manier is om iets aan te tonen. Ik eet graag eens een ei, maar iemand moet het ei leggen (bij ons zijn het dus Vol en Vent die hiervoor zorgen), en iemand moet de schaal breken om het ei te kunnen bakken. Moeten we daarvoor telkens rekenen op anderen? Als ik bepaalde sociale media volg, of *face-to-face* gesprekken voer (jawel, geloof het of niet, maar ook dat gebeurt in deze moderne tijden nu en dan nog wel eens), lijken sommigen van mening te zijn dat alles beter kan (en ze hebben misschien wel gelijk), maar weinigen van hen lijken bereid zichzelf te zien als iemand die kan zorgen voor de verandering die ze zelf zo luidkeels en ongenueanceerd eisen.

Meer dan eens heb ik voor mezelf uitgemaakt dat het aangenamer zou kunnen zijn bepaalde van mijn engagementen op te geven en meer tijd te maken voor mezelf, vrouwief, de huisdieren,

in plaats van tijd te steken in iets waar ik soms niet zo veel zin in heb en zaken die extra verantwoordelijkheden met zich meebrengen en zo ook extra druk creëren. Het spreekwoord dat 'bloed kruipt waar het niet gaan kan', lijkt echter te kloppen. Telkens wanneer ik er tegen op zag om een vergadering bij te wonen, kwam ik nadien (meestal) met een positief gevoel en hernieuwde energie terug thuis. Dat positief gevoel en die hernieuwde energie kwamen er niet (of misschien een heel klein beetje?) door het drinken van een Duvel, maar vooral door het gevoel ergens aan bij te hebben gedragen, iets in beweging te hebben gezet, samen met anderen. De mens is een sociaal dier en als mens ben ik graag eens lui, maar ik geniet eerlijk gezegd ook wel van mijn engagementen en al wat die met zich meebrengen.

Tenslotte, beste lezer, kom misschien eens langs op de redactieraad: we drinken er samen iets, praten over wat ons interesseert en daarna zien we wel. Misschien schrijf je dan zelf wel eens mee aan het volgende nummer van 'Rechtstreeks'. Ik begin ondertussen al eens na te denken waarover ik het dan wil hebben. Engagement, het is een lelijk beest, maar ik ben een dierenliefhebber.

(Ludovic Ide)

Ik ben niet zo romantisch van aard, en dat is een understatement. 'Doe maar heel gewoone, 't loopt dan nog niet over': meer zo'n type ben ik. Ik verwacht geen bloemen op Valentijn, ik plof liever met een zak chips in de zetel dan dat ik uitgenodigd word voor een candlelight dinner, en als ik al op restaurant ga, doe ik dat liever met mijn vriendinnen dan met mijn echtgenoot - sorrynotsorry Karel!

Maar inderdaad, dus wel een echtgenoot, wel degelijk getrouwd. Was dat een must voor mij? Absoluut niet. 't Was zelfs één van mijn statements als puber: "Ik, ik ga nooit trouwen", meestal in dezelfde adem uitgesproken als "Ik wil nooit een rijbewijs" en "Ik zal nooit met een computer werken." 't is een feit, ik ben op al mijn stellingen teruggekeerd, dus ook, en als laatste van de drie, op het huwelijk. Tja, met een partner die dolgraag wou trouwen, en met de huwelijksaanzoeken die me geregeld om mijn oren vlogen, ben ik uiteindelijk toch bezweken, al was het maar om hem een plezier te doen. Dus zijn we op een regenachtige julidag getrouwd. Elk jaar moeten we ons best doen om die dag niet te vergeten, en meestal zegt één van ons dan: "Allé, proficiat hé, hoe lang zijn we nu ook alweer getrouwd? Van in 2000 en, euh, 2012 zeker? Da's dan... euhm, ja, 6 jaar!" (Ik kan mijn echtgenoot dus eigenlijk ook niet verdenken van overdreven romantiek hoor,

wellicht groeien we op dat vlak steeds meer naar elkaar toe.)

Dat huwelijk was, los van het miezerige weer, een zeer fijne beleving in het bijzijn van onze kinderen, familie en vrienden - onder andere mijn beste vriendin die uit Amerika kwam overvliegen. Niets dan goede herinneringen dus aan een plezante dag. Een dag zonder huwelijksplechtigheid trouwens - wat misschien wel vreemd is, aangezien ik om den brode vrijzinnig humanistische plechtigheden verzorg, zowel bij geboorte, overlijden als huwelijk. Ben ik dan niet zoals een bakker die zijn eigen brood niet eet? Nah, ik denk het niet.

Het is eigenlijk simpel: met trouwen heb ik zelf, als persoon, het minst affiniteit. Bij de komst van een baby kan ik me heel wat voorstellen, net als bij het overlijden van een dierbare. Ik snap volledig waarom je bij die gelegenheden mensen om je heen wil vergaren, om samen stil te staan bij het gebeurde - ik vind dat haast de evidentie zelf. Maar waarom je dat zou doen voor een huwelijk: daar zie ik voor mezelf de nood niet van in. Een huis kopen samen, of kinderen op de wereld zetten vind ik een veel serieuzer engagement dan een handtekening in het stadhuis.

En toch verzorg ik elk jaar meerder huwelijksplechtigheden, en telkens

opnieuw met plezier. En eigenlijk weet ik dan wél waarom (andere) mensen ervoor kiezen om hun jawoord met een vrijzinnig humanistische plechtigheid te bezegelen. Omdat zo'n plechtigheid een mooi en waardevol moment is, omdat het fijn is om op zo'n hectische dag eventjes stil te staan bij de essentie, omdat zo'n dienst vaak de bekroning is van iets waarnaar je maanden, zo niet jaren naartoe geleefd hebt, omdat het een belangrijke mijlpaal in je leven is, die je wil delen met mensen die belangrijk voor je zijn.

Zo'n vrijzinnige huwelijksviering vergt een uitgebreide voorbereiding. Eerst komt het paar bij mij langs, vraag ik hen wat hun verwachtingen zijn, en licht ik toe wat zo'n plechtigheid precies inhoudt, vanuit welk gedachtegoed ik werk, en of dat dan datgene is dat zij zelf in gedachten hadden. Hebben we een match, dan gaan we aan de slag, en vuur ik tientallen vragen op het koppel af. Altijd interessant om te zien wie als eerste de eerste vraag beantwoordt, die bij mij altijd is: "Vertel eens iets over jezelf." Op die manier krijg ik een beeld

van wie er voor me zit, waarom ze voor elkaar gevallen zijn, wat ze voor elkaar betekenen, wat zij belangrijk vinden in het leven en welke waarde zij aan het huwelijk hechten. Wees gerust, ze zitten vaak te zweten, die koppels, maar even vaak krijg ik te horen: "Dat gesprek heeft ons deugd gedaan, 't was goed om eens bij al die zaken stil te staan."

En dat is een grote luxe die ik heb in mijn job: tijd. Het ene gesprek is het andere niet natuurlijk, maar ik kijk zelden op mijn klok als ik een gesprek voor een huwelijksplechtigheid voer. Er moet nu eenmaal zoveel besproken worden, zowel praktisch als inhoudelijk. En we moeten elkaar leren: dat lukt niet als je zo'n gesprek afhaspelt. Elkaar leren kennen is nochtans essentieel: om hen wat in te schatten, om te weten wat zij willen, waarmee ze kunnen lachen, wat de kern van hun verhaal is, welke indruk ze nalaten, wat zij van mij kunnen verwachten. Het is niet niks per slot van rekening: zomaar tegen een wildvreemde je hart en ziel op tafel leggen, en ervan uitgaan dat die daar dan iets moois mee doet.

Voor het koppel zit het grootste werk er dan op, en dan begint mijn taak: op basis van wat ze me verteld hebben, begin ik de tekst te schrijven, en voeg ik alle bijdragen van familie en vrienden toe die ik gaandeweg (liever vroeger dan laat, maar meestal omgekeerd) krijg. Ikzelf vind het het leukst als een koppel zich volledig laat verrassen, dat ze met andere woorden niets van de tekst op voorhand te lezen krijgen, en alles op zich af laten komen tijdens de plechtigheid op de grote dag zelf. Al vervloek ik mezelf daarvoor wel eens in de auto onderweg naar de viering, en begin ik me allerhande scenario's voor te stellen waarin na elke kwinkslag een ijzige stilte valt.

En dan is het eindelijk zo ver. Het begint al met de entree. Ik zeg het: zelf ben ik niet romantisch, en ik heb er nooit van gedroomd om in een wit trouwkleed over een rode loper te stappen, maar wanneer dat gebeurt, ben ik keer op keer ontroerd. De man die zijn vrouw staat op te wachten, het publiek dat reikhalzend uitkijkt naar de bruid, de bloemenkindjes die voorlopen, de zenuwachtige bruid aan de arm van haar fiere vader, luide en graag bombastische muziek: het laat niemand koud.

Daarna heel veel vertellemen, zowel van mij als van anderen. Daar ben ik voorstander van: dat anderen ook iets komen vertellen. Zij kennen het

koppel sowieso veel beter dan ik, en kunnen een plechtigheid net die extra persoonlijke toets geven. Bovendien is het gewoon fijn wanneer mensen die moeite willen doen voor het koppel, en zichzelf overwinnen door vooraan het woord te gaan nemen - niet evident voor velen. Stiekem hou ik altijd de mimiek van het bruidspaar in de gaten wanneer de sprekers aan het woord zijn. Laatst had ik een bruid die heel uitbundig haar reacties op de tekst toonde, dat was echt mooi om zien - zeker toen haar vriendin zei dat ze niemand kende die zo luid kon boeren als zij. (En vooral toen de volgende spreker haar ook daarvoor roemde.) Of die grootmoeder van ruim in de 80, die uit de losse pols wat anekdotes begon te vertellen over haar kleinzoon - ik moest de microfoon haast uit haar handen trekken, of ze was nog bezig. De vader die een liedje zingt voor zijn dochter. Het kleine nichtje dat net kan lezen. De vriend die zijn tekst al rappend brengt. Net die variatie - de verhalen die ik breng, de persoonlijke bijdragen van dierbaren gericht aan het koppel zelf, live muziek als het kan - zorgen voor een fijn geheel.

Maar het allermooiste van een plechtigheid, dat blijven toch de huwelijksbeloften en het officiële jawoord. Ge-regeld moet ik bruidsparen, en laat me eerlijk zijn, vooral de bruidegoms over de streep trekken om daarvoor te gaan. Wat houdt zo'n belofte in? Wel, dan sta

je recht, ga je bij de micro staan vlak bij je partner, dan kijk je elkaar in de ogen en vertel je wat die andere persoon voor jou betekent, en waarom je van plan bent om de rest van je leven bij hem of haar te blijven. Vaak is dat een drempel waar koppels over moeten, maar gelukkig ben ik gezegend met heel wat overtuigingskracht, dus niemand die eronderuit kan muizen! Dat moment, wanneer koppels vanuit het diepste van hun hart, vaak met een lach maar ook met een traan, hun liefde verklaren aan elkaar, daar draait het volgens mij allemaal om. Keer voor keer zijn dat emotionele, waardevolle, oprechte momenten, die het hele publiek beroeren. Wanneer ik hen daarna ook nog officieel om een antwoord vraag op de vraag of ze met elkaar verder willen gaan in het leven, en dan die kus - ja, dat zijn werkelijk de hoogtepunten van zo'n plechtigheid. En altijd op dat moment denk ik: dit klopt, en daarvoor bestaan ze, onze huwelijksplechtigheden.

Misschien moet ik toch ook maar eens zoiets organiseren voor onszelf, als Karel en ik 25 jaar getrouwd zijn of zo? Of misschien beter voor ons gouden jubileum? Want romantisch, neen, nog steeds niet.

(Lieve Goemaere)

't Is niet dat wij van "Rechtstreeks" erom gevraagd hadden, maar het was toch zeer mooi meegenomen... De knappe (marketing)poging van onze leerkracht NCZ Ilse Leyn om 4 ASO een artikel te laten kiezen uit onze laatste editie. Met natuurlijk enkele verplichte vraagjes. De klas van 4 ASO behoort vandaag nog niet echt tot onze doelgroep van lezers (die start pas vanaf de 3^e graad), maar ze vormen wel het lezerspubliek dat we zeer binnenkort ook warm zullen proberen te maken voor ons boekje, dus tijd voor ons om onze oren en ogen te spitsen. En wie ook maar enige gedachte koesterde dat het jonge grut toch wel een beetje zou opkijken van de levenswijsheden en diepmenselijke emoties die wij

hier aan de wereld toevertrouwen, die is eraan voor de moeite. Nee, wij van de redactie werden genadeloos gefileerd, met de grond gelijk gemaakt, met pek en veren ingesmeerd, als volledig oubollig en waardeloos overschot gedumpt, allée, toch van dat alles een beetje. Zo vonden (bijna) alle jonge lezers dat het geheel absoluut niet aantrekkelijk oogt voor jonge mensen. Eentonige kleuren en een eentonig lettertype, een absoluut gebrek aan beeldmateriaal, ellenlange teksten, overdadig gebruik van moeilijke woorden, onaantrekkelijke zinsbouw, weinig inspirerende artikelen met daarenboven nog de voorpagina als toppunt van visuele afknapper. Prachtige informatie waarmee wij van "Rechtstreeks" mee aan de slag kunnen

dus... Niet dat we er morgen een exclusief jongerentijdschrift van willen maken, maar misschien een ideaal moment om een warme oproep te richten naar (jonge) mensen die zich willen inzetten om samen met ons "Rechtstreeks 2020" vorm te geven.

Hieronder nog een korte samenvatting van wat onze jeugd ons nog zoal te vertellen had:

Sam Wyffels las "Genuanceerd denken - weg met 'dark tourism'":
"ik lees graag en ken ook enkele anderen die graag lezen"...
"ik denk dat het belangrijk is voor oudere mensen om te weten dat de jeugd zo slecht nog niet is..."

Flore Fiems las "Haast je langzaam":
"ik vind het mooi dat twee vreemdelingen zo'n diepgaand gesprek kunnen voeren"
"ik zou een artikel schrijven over vluchtelingen die naar België komen. Iedereen moet beseffen dat zij niet vluchten voor hun plezier"

Noah Masschelein las "Verdwijnt het laatste oerbos in Europa?":
"ik zou schrijven over racisme in het voetbal"
"ik zou het tijdschrift aantrekkelijker maken met kruiswoordraadsels of een strip achteraan in het boekje"

Matteo De Duytsche las "Killerrobots

en artificiële intelligentie"
"ik ben geïnteresseerd in technologie en zou wel wat willen bijleren over die robots en die autonome wapens"

Rinus Chaerle las eveneens "Killerrobots en artificiële intelligentie"
"ik vind AI heel interessant"
"ik zou een artikel schrijven over asiel en migratie omdat wij daar veel over praten in ons gezin en omdat mensen daar eigenlijk niet zoveel over weten... er zijn wel een aantal schandalige regels rond dit onderwerp..."
"ik denk dat vrijzinnigen graag de volledige waarheid weten, of ze die nu leuk vinden of niet."

Margaux Callens las "Luxe en loslaten"
Over haar keuze: *"Op één of andere manier spraken de andere titels mij totaal niet aan. Ik koos dit artikel omdat het een 'verhaal' is van een persoon. De manier waarop mensen vertellen over een bepaald moment in hun leven boeit me altijd."*

Emma Maligi las "Wereldlichtjesdag"
"ik wist niet dat deze dag bestond"

Robbe Decapmaker las "Killerrobots en artificiële intelligentie"
"aangezien er toch veel topics zijn die niets met elkaar te maken hebben zou ik liefst iets schrijven over muziek."

Femke Deleu las "Verdwijnt het laatste oerbos in Europa?"

“Ik zou schrijven over de verschillende culturen en religies in de wereld. Aangezien vrijzinnigen niet gelovig zijn kunnen ze zo ervaren hoe het geloof in andere culturen is, centraal staat.”

Kain Neyt las *“Leve de luiheid”*
Reden van zijn keuze : *“omdat dit artikel het kortste was”...*

Michiel Boelens las *“Verdwijnt het laatste oerbos in Europa?”*
“ik zou een artikel schrijven rond sociale media of gsm’s omdat dat de jongeren misschien zou aantrekken om dit boekje te lezen.”

Inola Knockaert las *“Radicaal (ab) normal”*
“...zoek ook andere onderwerpen of gemakkelijkere titels. Wie weet nu wat ‘killerbots of artificiële intelligentie wil zeggen...”
“wat ik wel goed vind is dat er meerdere

onderwerpen tussen zitten zodat er voor ieder wel iets interessant is”

Matthieu Demeulenaere las *“Haast je langzaam”*
“ik zou schrijven over het gsm-gebruik bij jongeren en ouderen, zodat ouderen ook eens zien hoeveel ze eigenlijk zelf bezig zijn met hun gsm”

Amber Jonckheere las *“Verdwijnt het laatste oerbos in Europa?”*
“we kunnen leven zonder technologie maar niet zonder natuur”
“de jeugd van tegenwoordig is niet meer gewend om te lezen. Als de teksten lang zijn hebben ze vaak geen zin meer om ze te lezen, zelfs als het onderwerp hen aanstaat”
“humor in je teksten leest ook vlotter dan dat je constant met je neus op de feiten wordt gedrukt”

(Jean Pierre Callant)

Er is een grote verscheidenheid in (negatieve) attitudes ten opzichte van de etnische Ander. En dus is er ook niet één onveranderlijke vorm van discriminatoire doctrines en praktijken. Wijlen de Amerikaanse historicus van racisme en ‘white supremacy’ (en tevens Pulitzerprijswinnaar) George M. Fredrickson maakte een duidelijk onderscheid tussen racisme, racialisme en xenofobie. Xenofobie, een (irrationele) angst voor wie anders is, is een eeuwenoud en nagevoeg universeel fenomeen. Het komt voor onder alle volkeren en in alle lagen van de bevolking en elk van ons heeft er wel eens last van. Eric Hobsbawm noemde het ooit *“waarschijnlijk de enige wereldwijde (negatieve) massa-ideologie”*. Racisme en racialisme zijn daarentegen sociale en historische constructies uit de recente, moderne tijd.

Welke definitie je ook hanteert, racisme heeft altijd twee componenten: verschil en macht. Fredrickson beschrijft in erg duidelijke termen wat racisme is: Zij zijn anders dan WIJ en de verschillen tussen ons zijn permanent en onoverbrugbaar. Dit onoverbrugbaar anders-zijn is een reden om de ethno-rationale Ander te behandelen op een wijze die als wreed of onrechtvaardig zou beschouwd worden mocht het van toepassing zijn op onze eigen groep. Terwijl racisme een geloof is, met name dat sommige rassen

superieur zijn aan anderen en dat deze anderen daarom een verschillende behandeling behoeven, was racialisme een term die eerder gebruikt werd om de verschillen tussen rassen aan te duiden (zonder daar per se begrippen als inferioriteit of superioriteit aan te koppelen).

Het is belangrijk te benadrukken dat zowel ras, racialisme als racisme culturele constructies zijn die op geen enkele wijze gebaseerd zijn op een biologische werkelijkheid. Echter, op het einde van de 19de en in het begin van de 20ste eeuw geloofden velen dat dat wel het geval was. Dat ‘wetenschappelijke’ racisme gebruikte de taal en sommige technieken van de wetenschap om steun te vinden voor theorieën als zouden bepaalde groepen of volkeren van nature minderwaardig zijn dan anderen op het vlak van intelligentie, ‘beschaving’ of andere sociaal gedefinieerde attitudes. Een aantal ‘menselijke rassen’ waren volgens

de rassistheorieën aantoonbaar minderwaardig eenvoudigweg omdat hun veronderstelde achterlijkheid gelinkt kon worden aan hun meest opvallende lichaamskenmerken.

Er werd bij voorbeeld van uitgegaan dan een grotere schedelinhoud gelijk stond met een grotere intelligentie. Het erg succesvolle Europese imperialisme leek die 'wetenschappelijke argumenten' voor racisme ook te ondersteunen, waardoor de aanname van de superioriteit van het blanke ras legitiem en vanzelfsprekend leek. Gecombineerd met sociaal darwinisme ("het recht van de sterkste") konden dergelijke racistische zienswijzen zelfs oorlogen verantwoorden als een vorm van natuurlijke selectie. Want in die opinie was een oorlog niet meer dan de ultieme test op raciale fitheid.

Een ander gevolg van de verwetenschappelijking van racisme was de algemeen heersende opvatting in de late

19de en vroege 20ste eeuw dat 'raciale vermenging' of 'miscegenatie' ten allen prijze moest vermeden worden omdat 'degeneratie' van het superieure ras. Deze angst was een belangrijk argument voor segregatie. Een voorbeeld uit eigen streek: tijdens de Eerste Wereldoorlog werden niet-Europese arbeiders zoals Chinezen, Indiërs en Afrikanen in aparte kampen opgesloten en nauw in de gaten gehouden. Op die manier wilde men vermijden dat ze in contact zouden komen met het vrouwelijke deel van de plaatselijke bevolking.

Al voor de Eerste Wereldoorlog was het heersende racisme verfijnd en er werd tal van schakeringen, aangetoond, gebruikt en misbruikt. Tal van 'genetische' verklaringen werden bedacht. Zo waren sommige 'inferieure' rassen niet volledig inferieur meer. Het ene ras leverde goede soldaten, terwijl het andere ras geacht werd uit hardwerkende domme krachten te bestaan. Naast louter fysieke kenmerken (zoals huidskleur) werd etniciteit een belangrijk criterium om te differentiëren en te discrimineren. Ook daarvan zijn er voorbeelden uit de Eerste Wereldoorlog.

Zo was bijvoorbeeld het Indiase leger dat hier aanwezig was samengesteld op raciale basis. In India werden er grosso modo twee hoofdrassen onderscheiden: aan de ene kant een Sanskriet-sprekend,

krijgshaftig volk met blekere huidskleur dat uit de 'Arische' stam kwam, en aan de andere kant een donkerder, minderwaardiger ras. Maar volgens de racistische theorieën waren ook de oorspronkelijke 'Ariërs' gedegenereerd door vermenging met de donkergekleurde Dravidiërs. Alleen de Brahmanen (de hoogste kaste) werden beschouwd als echte 'Ariërs' terwijl de andere kasten beschouwd werden als afstammelingen van inferieure rassen. In handboeken over de 'krijgshaftige rassen' werden de etnische groepen uitgekozen op grond van hun krijgskunsten en hun (vermeende) loyaliteit aan de Britse overheersers. Die keuze was gebaseerd op zowel interne als uiterlijke kenmerken. Zo werden bijvoorbeeld alleen Sikhs met ongeknipt haar en tulband beschouwd als echte leden van een krijgshaftig ras, terwijl bijvoorbeeld de als 'verwijfd' bekende Bengalen waren uitgesloten van het leger. Dat onderscheid tussen wat de Britten 'martial' en 'non-martial races' (krijgshaftige en niet-krijgshaftige rassen) noemden, bepaalde dus wie er in onze streek zou dienen als soldaat (de krijgshaftige rassen) en wie als arbeider (niet-krijgshaftige rassen).

Ondanks het feit dat de hoogdagen voor het officiële racisme voor Europa in de jaren 1930 valt te situeren, en sommige overheden (zoals het Zuid-Afrikaanse apartheidsregime) het nog vele decennia zouden toepassen, werden de theorieën

van het wetenschappelijk racisme na de Eerste Wereldoorlog (en voor een stuk ook vanwege die oorlog) steeds meer ondergraven. Zo toonde de Belg Théophile Simar, al in 1922 met zijn *Étude critique sur la formation de la doctrine des races au XVIIIe siècle et son expansion au XIXe siècle* aan hoe er geen enkele wetenschappelijk grond was voor het concept van 'ras' en hoe de term enkel voor politieke doeleinden was tot stand gekomen.

Hoewel racisme vaak gelinkt wordt aan huidskleur, is deze band geen must. Antisemitisme is bijvoorbeeld een vorm van racisme waarbij de huidskleur van geen tel is. Ook binnen de Europese legers van de Eerste Wereldoorlog zien we bijvoorbeeld vormen van discriminatie die op dergelijke vormen van racisme is gebaseerd. Zo werden er voor de Corsicanen in het Franse leger geen uitzonderingen toegestaan zoals het statuut van familievader, en aan het front wachtten de vuilste karweien. Aan Britse zijde waren de Ieren vaak de slachtoffers.

De Corsicanen en de Ieren vormden binnen hun respectievelijke legers een etnische minderheid. Dat begrip covert elke groep die a) getalsmatig in de minderheid is ten opzichte van het gros van de bevolking in een bepaalde welschreven samenleving, b) die politiek geen overwicht heeft en c) die geduid wordt als een etnische categorie. Een

minderheid kan dus slechts bestaan als er ook een meerderheid is (en vice versa) en kan alleen als dusdanig begrepen worden binnen welomschreven grenzen, gewoonlijk staatsgrenzen. Dat wil dus zeggen dat de verhoudingen kunnen veranderen wanneer de grenzen veranderen. Om opnieuw de Sikhs als voorbeeld te nemen: in de republiek India vormen zij een kleine minderheid (ongeveer 2% van de bevolking), maar in de deelstaat Punjab vormen zij een meerderheid (meer dan 60%). Als op een dag een onafhankelijke Sikh-staat zou tot stand komen, dan zou de Sikh-meerderheid er geconfronteerd worden met een Hindoe-minderheid van 35%. Dichter bij huis is er het voorbeeld van de Vlaamse Brusselaar (of Brusselse Vlaming): een kleine minderheid in Brussel maar wel deel van de meerderheid in de Belgische context.

Er zijn verschillende strategieën die een staat kan toepassen ten opzichte van zijn minderheden:

- assimilatie (zoals in Frankrijk): terwijl dit op sociaal vlak voordelen biedt, veroorzaakt dit onder de doelgroepen-minderheden veel leed, onder meer door een verlies van waardigheid: er wordt immers te verstaan gegeven dat de eigen tradities van weinig waarde zijn
- overheersing/dominantie (zoals onder het Zuid-Afrikaanse apartheidregime en de gesegregeerde Verenigde

Staten): vaak wordt er gesegregeerd op etnische gronden, wat gewoonlijk gerechtvaardigd wordt door de veronderstelde culturele minderwaardigheid van de ondergeschikte groepen. Vaak wordt het als schadelijk beschouwd om volkeren te vermengen waardoor het in stand houden van duidelijke grenzen als een noodzaak wordt gezien.

- Het overstijgen van etnisch-nationalistische ideologieën en het aannemen van een ideologie van multiculturalisme (of een gedecentraliseerd federaal model dat een hoge mate van lokale autonomie biedt)

Minderheden kunnen grosso modo op drie verschillende wijzen reageren op de overheersing door de staat of een groep. Eriksen vat het uiterst kort, maar to the point samen als: 'exit', 'voice' en 'loyalty':

- 'Loyalty' omvat vaak assimilatie, hetzij vrijwillig, hetzij onder dwang. Het kan gebeuren dat deze mogelijkheid expliciet aan een etnische minderheid wordt ontzegd, bijvoorbeeld wanneer een andere huidskleur of een veronderstelde culturele minderwaardigheid volgens de dominante groep assimilatie in de weg staat.
- 'Voice': soms verzetten minderheidsgroepen zich actief tegen assimilatie. In dat geval kunnen de minderheden zich ofwel neerleggen bij hun ondergeschikte positie of andere manieren

zoeken om in vrede te kunnen samenleven met en in de staat. Zij kunnen bijvoorbeeld een beperkte autonomie voor bepaalde aangelegenheden onderhandelen, of kunnen het anders-zijn van hun groep op een meer informele manier gaan benadrukken.

- 'Exit' of afscheiding, tenslotte, is de derde optie voor minderheden, maar het is er een die niet compatibel is met de politiek van een staat.

Vanzelfsprekend zijn bovenstaande strategieën, of ze nu door een staat of door een minderheid worden toegepast, slechts ideaaltypes. In de realiteit kan

een staat assimilatie combineren met segregatie, terwijl minderheden vaak verdeeld zijn over het onderwerp (volledige) onafhankelijkheid. Wat al deze begrippen gemeen hebben, is dat ze draaien rond macht en de houding ten opzichte van de Ander.

(Dominiek Dendooven)

Bibliografie

- Eriksen T.H. (2010) Ethnicity and Nationalism. Anthropological Perspectives, London: Pluto Press
- Fredrickson G.M. (2003) Racism: a short history, Princeton: Princeton University Press.
- Rattansi A. (2007) Racism. A Very Short Introduction, Oxford: Oxford University Press

Hoe meer cultuur men heeft,
hoe meer mens men is.

RAYMOND MAECKELBERGHE

M

RAYMOND MAECKELBERGHE FOUNDATION

VIJFDE UITREIKING
prijzen
van het
'Vrije Denken'

LAUREATEN 2018

**Prof. dr.
Petra De Sutter
en
het CGSO**

Centrum voor Gezinsplanning
en Seksuele Opvoeding

**Zaterdag 24 november 2018
om 17u30**

Gotische zaal Brugs stadhuis, Burg 12, Brugge
Aansluitend wordt een receptie aangeboden
in het stadhuis

Inschrijven voor het banket in Crowne Plaza
via info@maeckelberghefoundation.be